

4. ÜNİTE

gerekçelerden hareketle Hz. Peygamber, “Veli ve iki adaletli şahit olmadan nikâh geçerli olmaz.”²⁴ ve “Nikâhı ilan edip duyurun, (onu mescitlerde yapın) ve nikâhta def çalın.”²⁵ buyurmuşlardır.

Hanefîler, Şâfiîler ve Hanbelîlerden oluşan cumhura göre şahitlik, nikâh akdinin sıhhat şartıdır ve şahitlerin nikâh akdi esnasında tarafların icap ve kabulünü işitmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla cumhura göre -velinin dışında- iki şahit olmadan icra edilen nikâh akdi geçerli değildir.

Fitne ve fesadın önlenmesi için dinin-hukukun koymuş olduğu mevcut şekil şartları yeterli olmayacak olursa, nikâhın dinen-hukuken geçerli olması için toplumsal maslahat adına devletin “*nikâhın ilan edilmesi, evlenmede yaş sınırının konulması, devlet memurlarınca icra edilmesi ve tescil edilmesi*” gibi yeni şekil şartları koymasında İslam hukuku açısından bir engel yoktur.

Evlilikte rıza ve ihtiyarın bulunması (İkrahın olmaması): Evlilik, tarafların hür iradeleri ve kendi seçimleri ile kurulan rızai bir akittir. Bundan dolayı İslam hukukçuları rıza ve ihtiyarın, nikâh akdinin sıhhat şartından olup olmaması konusu üzerinde durmuşlardır. Cumhura göre rıza ve ihtiyar nikâh akdinin sıhhat şartıdır ve mükrehin (evliliğe zorlanan kişinin) yaptığı evlilik sahih (geçerli) değildir. 1917 tarihli Osmanlı Hukuk-ı Aile Kararnamesi de (md. 57): “İkrah ile vuku bulan nikâh fasittir.” diyerek cumhurun görüşünü kanunlaştırmıştır.

Nefaz Şartları (Yürürlük Şartları): Bir akdin yürürlük (uygulanabilirlik) kazanabilmesi için bulunması gereken şartlara “*nefâz şartları*” denir. Bazen bir akit in’ikâd (kuruluş) ve sıhhat (geçerlilik) şartlarını taşımakla birlikte yürürlüğe girmez ve hukuki sonuçlarını doğurmaz. Bu durum daha çok akitle ilgili olan şahısların rıza ve onayının alınması ile ilgili durumlar için söz konusudur.

Buna göre tarafların veya velinin rızasının alınmasının gerekli olduğu durumlarda bu rızanın alınmış olması bir nefâz şartıdır. Bu şarta uyulmadığı takdirde tarafların veya velilerin icazetine (onayına) kadar nikâh akdi askıdadır (mevkuf). Yani hukuken var olmakla birlikte henüz sonuçlarını doğurmaya hazır değildir. İlgili şahsın onayı ile nikâh akdi yürürlük kazanmış olur.

²⁴ Buhârî, “Nikâh”, 36; Ebu Dâvûd, “Nikâh”, 19; Tirmizî, “Nikâh”, 14

²⁵ Tirmizî, “Nikâh”, 6; İbn Mâce, “Nikâh”, 20.